ISSN 2617-5932

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

ВИПУСК 7 2021

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

- ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК. СЕРИЯ: ФИНАНСЫ, УЧЕТ, НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ
- ECONOMIC HERALD. SERIES: FINANCE, ACCOUNTING, TAXATION
- UNIVERSITY OF STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

Випуск 7 2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:
ШЕВЧУК ОЛЕГ АНАТОЛІЙОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
Заступники головного редактора:
МАЦЕЛЮХ НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
ОНИШКО СВІТЛАНА ВАСИЛІВНА, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
Відповідальний секретар:
ДРУЖИНСЬКА НАТАЛІЯ СЕРГІЇВНА, к.е.н., УДФСУ (Україна)
Редакційна колегія:
АЛЕЙНІКОВА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА, д.н. держ. упр., професор, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Україна)
АНДРУЩЕНКО ВОЛОДИМИР ЛЕОНІДОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
БЕЛІНСЬКА ЯНІНА ВАСИЛІВНА, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
БЕРЕСЛАВСЬКА ОЛЕНА ІВАНІВНА, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
БОЯРКО ІРИНА МИКОЛАЇВНА, д.е.н., доцент, ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)
ГУРОЧКІНА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА, д.е.н., доцент, УДФСУ (Україна)
ДІДЕНКО НІНА ГРИГОРІВНА, д.н. держ. упр., професор, Національний університет охорони здоров'я імені П.Л.Шупика (Україна)
ДУБИЧ КЛАВДІЯ ВАСИЛІВНА, д.н. держ. упр., професор, Національний університет охорони здоров'я імені П.Л.Шупика (Україна)
ДЯЧЕНКО СВІТЛАНА АНАТОЛІЇВНА, д.н. держ. упр., Національна академія державного управління при Президентові України (Україна)
ЗАЛІЗКО ВАСИЛЬ ДМИТРОВИЧ, доктор економічних наук, професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
ІЛЬЇН ВАЛЕРІЙ ЮРІЙОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
КАРПЕНКО ЛІДІЯ МИКОЛАЇВНА, д.е.н., професор, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Україна)
КАРТАШОВ ЄВГЕН ГРИГОРОВИЧ, д.н. держ. упр., доцент, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Україна)
КОВАЛЕНКО ЮЛІЯ МИХАЙЛІВНА, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
КОЖИНА АЛЛА ВАСИЛІВНА, к.н. держ. упр., доцент, Національна академія державного управління при Президентові України (Україна)
КОЛЯДА ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА, к.е.н., с.н.с., доцент, УДФСУ (Україна)
КРАЄВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
ЛІСОВИЙ АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
МАРТИНЕНКО ВАЛЕНТИНА ВІТАЛІЇВНА, д.е.н., доцент, УДФСУ (Україна)
МЕЛЬНИК ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ, д.е.н., професор, Державна освітня установа «Навчально-методичний центр з питань якості освіти» (Україна)
ОЛЕШКО АННА АНАТОЛІЇВНА, д.е.н., професор, Київський національний університет технологій та дизайну (Україна)
ОСМЯТЧЕНКО ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
ПАСІЧНИК ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, д.е.н., професор, ННЦ «Інститут аграрної економіки» (Україна)
ПАШКО ПАВЛО ВОЛОДИМИРОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
ПЕТРУХА СЕРГІЙ ВАЛЕРІЙОВИЧ, к.е.н., доцент, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» (Україна)
ПИЛИПІВ ВІТАЛІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, д.е.н., професор, ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана» (Україна)
РІППА СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ, д.е.н., професор, ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана» (Україна)
СТЕЖКО НАДІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, д.е.н., доцент, УДФСУ (Україна)
СУНЦОВА ОЛЕСЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
ТКАЧЕНКО НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, д.е.н., професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
ТКАЧОВА НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА, д.н. держ. упр., професор, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
ШВАБІЙ КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ, д.е.н., професор, УДФСУ (Україна)
АМІТ КУМАР, доктор філософії, MBA, M. Com, доцент, Інтегральний університет, Лакхнау (Індія);
АННЕЛЕНА ЛОББ, доктор філософії, доцент, Гарвардський університет (США)
ВАРАДАРАДЖ АРАВАМУДХАН, доктор філософії, MBA, MPHIL, професор Аллайанської школи бізнесу, Університет Аллайанс (Індія)
ГЕЧІБАЯ БАДРІ, д.е.н., професор, Національний інститут економічних досліджень (Грузія)
ГОЗОРА ВЛАДІМІР, доктор філософії, габілітований доктор, професор, МБА, Університет економіки і державного управління в Братиславі (Словаччина)
ГОРАЛ ЮСТИНА, доктор філософії, доцент, Варшавська школа економіки (Польща)
ДЖВІГОЛ-БАРОШ М., доктор філософії, доцент, Сілезька політехніка (Польща)
ІРІЗАРРІ РАФАЕЛЬ, доктор наук, професор, Гарвардський університет (США)
ІСКАНДАР МУДА, доктор філософії, Університет Північної Суматри (Індонезія);
МИСКЕВИЧ РАДОСЛАВ, доктор філософії, доцент, Сілезька політехніка (Польща)
МОХД ЗАЇНІ АБД КАРИМ, доктор філософії, професор Університету Утара (Малайзія)
НОВАК ДАРІУШ, габілітований доктор, професор, Познанський економічний університет (Польща)
САФВАН АЛЬ САЛИМ, доктор філософії, професор, Технологічний університет Акаби (Йорданія);
СИПКО ЮРАЙ, доктор філософії, професор, МБА, Інститут економічних досліджень (Словаччина)
ЦИКЛАШВІЛІ НАТЕЛА, д.е.н., професор, Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)

ВИМОГИ ДО РУКОПИСУ

ПОДАННЯ МАТЕРІАЛІВ

До друку приймаються статті українською, російською та англійською мовами, що відповідають тематиці видання й містять наукові результати, не опубліковані раніше.

Матеріали подаються в роздрукованому вигляді на адресу журналу та надсилаються в електронному вигляді на e-mail: **ekonvisnik@nusta.edu.ua**

СУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ

1. Рекомендація статті до друку (для авторів без наукового ступеня) підписана фахівцем з науковим ступенем і завірена підписом та печаткою установи, яка є зовнішньою щодо Університету ДФС України, та установи, де працює автор (автори) статті.

2. Відомості про автора:

– прізвище, ім'я, по батькові (повністю) українською, російською та англійською мовами;
– посада;
– назва установи/навчального закладу;
– науковий ступінь;
– вчене звання; контактні телефони автора;
– e-mail;
– поштова адреса.

СТРУКТУРА ПУБЛІКАЦІЇ

Наукові статті, що подаються до журналу, повинні обов'язково містити такі неодмінні елементи:

1. Індекс УДК (на початку статті ліворуч, напівжирним шрифтом).
2. Прізвище та ініціали автора(-ів) (праворуч, напівжирним шрифтом українською мовою).
3. Науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи (повністю) (українською, російською та англійською мовами).
4. E-mail автора(-ів).
5. ORCID ID автора(-ів).
6. Назва статті українською, російською та англійською мовами.
7. Стаття: 1) формулювання мети статті (постановка завдання); 2) постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; 3) аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Важливо виділити невирішені частини загальної проблеми, які саме досліджуються у статті; 4) виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів; 5) висновки з цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямі.
8. Список використаних джерел та його транслітерація (References) в алфавітному порядку.
9. Анотація до статті: прізвище та ініціали автора(-ів) (українською, російською та англійською мовами) та текст анотації українською, російською та англійською мовами: мовою статті – не менш 500 знаків; англійською чи українською (якщо стаття написана не цими мовами) – не менше 1800 знаків, включаючи ключові слова.
10. Ключові слова українською, російською та англійською мовами (5–7 слів або словосполучень).

КОМП'ЮТЕРНИЙ НАБІР

Загальний обсяг статі не повинен перевищувати 15 сторінок машинописного тексту.
Стаття подається у форматі MS Word 97-2003 (*.doc) або (*.rtf); поля по 20 мм; шрифт – Times New Roman; кегель – 14; інтервал – 1,5; відступ – 1,25.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бібліографічний опис списку використаних джерел оформляється за правилами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». References - транслітерований список цих же джерел, оформляється в стилі APA (American Psychological Association Style). Транслітерацію слід здійснювати відповідно до правил, прописаних у Постанові КМУ від 27 січня 2010 р. № 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею».

ТАБЛИЦІ, СХЕМИ, МАЛЮНКИ

1. Таблиці, схеми, малюнки повинні мати посилання за текстом, бути пронумеровані, мати заголовок (назву, підпис) та посилання на джерело.
2. Ілюстративний матеріал має бути компактним та мати чітке зображення; написи на ілюстраціях і підписи до них мають бути подані мовою статті.
3. Формули подають за допомогою вбудованого редактора формул MS Equation. Формули повинні бути пронумеровані.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АВТОРА

Відповідальність за зміст статті несе автор.
1. Автор зобов'язаний ретельно вичитати рукопис і підписати його на останній сторінці. Редакційна колегія може скорочувати й редагувати матеріал за погодженням з автором.
2. Автор підтверджує, що матеріал статті є виключно власним оригінальним дослідженням, оформлений із дотриманням правил цитування та посилань.
3. Автор підтверджує, що в матеріалах статті не містяться відомості, заборонені до опублікування.
4. Автор підтверджує, що надані до друку матеріали раніше не публікувались в інших виданнях та містять достовірну інформацію.

РОЗМІЩЕННЯ МАТЕРІАЛІВ

Повнотекстові версії номерів журналу представлені:
– на сайті УДФСУ за адресою: **www.nusta.edu.ua;**
– на сайті Наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» за адресою: **http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs1/index;**
– на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України за адресою: **www.irbis-nbuv.gov.ua**

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (УДФСУ)

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК ОПОДАТКУВАННЯ
ВИПУСК 7 2021

Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б»)
Наказом МОН України від 15.10.2019 р. № 1301

Засновник, видавець та виготовлювач Університет державної фіскальної служби України

Заснований у 2017 р.,
є правонаступником Наукового вісника Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)

Адреса редакції та видавця:
Україна, 08201, м. Ірпінь,
вул. Університетська, 31,
Університет ДФС України
e-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету ДФС України (протокол № 5 від 26.04.2021)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації (Серія КВ №22277-12177Р від 02.08.2016)

У разі передруку матеріалів посилання на журнал «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» обов'язкове

Виходить у міру накопичення матеріалу

© Університет ДФС України, 2021

Рецензування статей здійснено членами редакційної колегії

Відповідальний за випуск
Дружинська Н. С., к.е.н.

Над випуском працювали:
Редактор, коректор
Грабарчук М., М.Чорна А.І.
Технічне редагування та комп'ютерне верстання
Лисенко О. В.
Дизайн
Маншилін М. Ю.

Підп. до друку 28.05.2021.

Формат 75 × 108/16.
Ум.-друк. арк. 9,2.
Обл.-вид. арк. 9,8.
Тираж 300 пр. Зам. № 982

Видавець і виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08201

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5104 від 20.05.2016

Університет державної фіскальної служби України запрошує здобувачів наукового ступеня доктора/кандидата наук до таких спеціалізованих вчених рад:

1. Наказом МОН України від 28.12.2019 № 1643 (зі змінами та доповненнями від 05.04.2021 № 420)
«Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності спеціалізованих вчених рад від 16 грудня 2019 року»
утворено спеціалізовану вчену раду Д 27.855.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук за спеціальностями 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» та 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит».
Голова ради:
Шевчук Олег Анатолійович,
д.е.н., професор, Університет державної фіскальної служби України, спеціальність 08.00.08.
Заступник голови:
Береславська Олена Іванівна,
д.е.н., професор, завідувач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу, Університет державної фіскальної служби України, спеціальність 08.00.08.
Учений секретар:
Онишко Світлана Василівна,
д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансових ринків, Університет державної фіскальної служби України, спеціальність 08.00.08.

2. Наказом МОН від 16 липня 2018 року № 775
«Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності спеціалізованих вчених рад від 05 липня 2018 року»
утворено спеціалізовану вчену раду Д 27.855.02 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».
Голова ради:
Білоус Віктор Тарасович,
д.ю.н., професор, заслужений юрист України, професор кафедри фінансового права, Університет державної фіскальної служби України.
Заступник голови:
Касьяненко Любов Михайлівна,
д.ю.н., професор, професор кафедри фінансового права, Університет державної фіскальної служби України.
Учений секретар:
Мацелик Тетяна Олександрівна,
д.ю.н., професор, професор кафедри фінансового права,
Університет державної фіскальної служби України.

3. Наказом МОН від 24 травня 2018 року № 527
«Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності спеціалізованих вчених рад від 16 травня 2018 року»
утворено спеціалізовану вчену раду Д 27.855.03 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) юридичних наук за спеціальностями 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» та 12.00.09 «Кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність».
Голова ради:
Топчій Василь Васильович,
д.ю.н., професор, заслужений юрист України, директор навчально-наукового інституту права, Університет державної фіскальної служби України, спеціальність 12.00.09.
Заступник голови:
Дідківська Галина Василівна, д.ю.н., доцент, професор кафедри кримінального права та кримінології, Університет державної фіскальної служби України, спеціальність 12.00.08.
Учений секретар:
Грицюк Ігор Васильович,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики, Університет державної фіскальної служби України, спеціальність 12.00.09.

АСПІРАНТУРА

Університет державної фіскальної служби України відповідно до ліцензії, в межах ліцензованого обсягу оголошує прийом до аспірантури (ад'юнктури) для здобуття ступеня доктора філософії за очною та заочною формами навчання.

Шифр та найменування галузей знань	Код та найменування спеціальностей
05 Соціальні та поведінкові науки	051 Економіка
07 Управління та адміністрування	071 Облік і оподаткування
07 Управління та адміністрування	072 Фінанси, банківська справа та страхування
08 Право	081 Право
28 Публічне управління та адміністрування	281 Публічне управління та адміністрування

До аспірантури (ад'юнктури) Університету приймаються громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які проживають на території України на законних підставах, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та виявили бажання здобути ступінь доктора філософії.

Прийом до аспірантури (ад'юнктури) Університету здійснюється на конкурсній основі незалежно від джерел фінансування навчання. Не допускається вступ поза конкурсом для здобуття ступеня доктора філософії.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) Університету здійснюється за очною (денною) формою навчання за рахунок коштів державного бюджету або за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб.

За заочною формою навчання підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється виключно за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб.

Термін навчання в аспірантурі не перевищує чотирьох років.

Прийом до аспірантури (ад'юнктури) Університету проводиться за конкурсом у такі терміни:

– подання заяв про допуск до участі у конкурсі – з 2 серпня до 16 серпня 2021 року;
– вступні випробування – з 25 серпня до 6 вересня 2021 року;
– конкурсне зарахування – до 15 вересня 2021;
– початок навчання – з 1 жовтня 2021 року.

ДОКТОРАНТУРА

Університет державної фіскальної служби України оголошує прийом до докторантури для здобуття ступеня доктора наук за очною (денною) формою навчання.

Шифр та найменування галузей знань	Код та найменування спеціальностей
05 Соціальні та поведінкові науки	051 Економіка
07 Управління та адміністрування	072 Фінанси, банківська справа та страхування
08 Право	081 Право

Прийом до докторантури Університету здійснюється з урахуванням наукових досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

До докторантури Університету приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії (кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема, публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

Нормативний строк підготовки доктора наук у докторантурі два роки.
Строк прийому заяв і документів – з 10 травня до 31 травня 2021 року.
Термін зарахування – до 1 жовтня 2021 року.
Початок підготовки в докторантурі – з 1 жовтня 2021 року.

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ: ФІНАНСИ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ

Науковий фаховий журнал

Випуск 7

Ірпінь ● УДФСУ ● 2021

ISSN 2617-5932
УДК 330(05)

Засновник, видавець: Університет державної фіскальної служби України

Заснований 2017 року, є правонаступником Наукового вісника Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)

Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)

Мови видання: українська, російська, англійська

Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22277-12177 Р від 02.08.2016

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Університету державної фіскальної служби України (протокол № 5 від 26.04.2021)

Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України (категорія Б) в галузі економічних наук наказом МОН України від 15.10.2019 № 1301

Редакційна колегія: *О. А. Шевчук*, д.е.н., професор (головн. ред.); *Н. П. Мацелюх*, д.е.н., професор (заст. головн. ред.); *С. В. Онишко*, д.е.н., професор (заст. головн. ред.); *Н. С. Дружинська*, к.е.н. (відп. секр.); *О. В. Алейнікова*, д.н. держ. упр., професор; *В. Л. Андрущенко*, д.е.н., професор; *Я. В. Белінська*, д.е.н., професор; *О. І. Береславська*, д.е.н., професор; *І. М. Боярко*, д.е.н., професор; *В. В. Гурочкіна*, д.е.н., доцент; *Н. Г. Діденко*, д.н. держ. упр., професор; *К. В. Дубич*, д.н. держ. упр., професор; *С. А. Дяченко*, д.н. держ. упр.; *В. Д. Залізко*, д.е.н., професор; *В. Ю. Ільїн*, д.е.н., професор; *Л. М. Карпенко*, д.е.н., професор; *Є. Г. Карташов*, д.н. держ. упр., доцент; *Ю. М. Коваленко*, д.е.н., професор; *А. В. Кожина*, к.н. держ. упр., доцент; *Т. А. Коляда*, к.е.н., с.н.с., доцент; *В. М. Краєвський*, д.е.н., професор; *А. В. Лісовий*, д.е.н., професор; *В. В. Мартиненко*, д.е.н., доцент; *В. М. Мельник*, д.е.н., професор; *А. А. Олешко*, д.е.н., професор; *В. О. Осмятченко*, д.е.н., професор; *Ю. В. Пасічник*, д.е.н., професор; *П. В. Пашко*, д.е.н., професор; *С. В. Петруха*, к.е.н., доцент; *В. В. Пилипів*, д.е.н., професор; *С. П. Піппа*, д.е.н., професор; *Н. В. Стежко*, д.е.н., професор; *О. О. Сунцова*, д.е.н., професор; *Н. В. Ткаченко*, д.е.н., професор; *Н. М. Ткачова*, д.н. держ. упр., професор; *К. І. Швабій*, д.е.н., професор; *Амітт Кумар*, доктор філософії, MBA, M. Com, доцент; *Аннелена Лобб*, доктор філософії, доцент; *Варадарадж Аравамудхан*, доктор філософії, MBA, MPHIL, професор; *Гечібая Бадрі*, д.е.н., професор; *Гозора Владімір*, доктор філософії, габілітований доктор, професор, MBA; *Горал Юстина*, доктор філософії, доцент; *Джвіголь-Барош М.*, доктор філософії, доцент; *Рафаель Ірізаррі*, доктор наук, професор; *Іскандар Муда*, доктор філософії, SE, M.Si, Ak, CA, CSRS, CPA; *Мискевич Радослав*, доктор філософії, доцент; *Мохд Заїні Абд Карим*, доктор філософії, професор; *Новак Даріуш*, габілітований доктор, професор; *Сафван Аль Салим*, доктор філософії, професор; *Сипко Юрай*, доктор філософії, професор, MBA; *Натела Циклашвілі*, д.е.н., професор.

Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування : науковий фаховий журнал / редкол. : О. А. Шевчук (головн. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. – Випуск 7. – 220 с.

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам економіки.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень з питань теорії і практики фінансів, бухгалтерського обліку, оподаткування та інших напрямів економічної науки.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться науковими дослідженнями у сфері економіки.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Університету державної фіскальної служби України.

Науковим статтям, опублікованим у журналі, присвоюється індекс DOI (Digital Object Identifier) – ідентифікатор цифрового об'єкта.

Журнал розміщено в профільних міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), CiteFactor, J-Gate, EuroPub, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакція журналу веде систематичну роботу щодо включення наукового фахового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження у світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження журналу у Scopus та Web of Science.

Адреса редакції:
вул. Університетська, 31,
м. Ірпінь, Київська обл., 08205, Україна
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Під час посилання на матеріали наукового журналу «Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування» потрібно використовувати транслітеровану назву «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia» або «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

© Університет державної фіскальної служби України, 2021

УНИВЕРСИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК

СЕРИЯ: ФИНАНСЫ, УЧЕТ, НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ

Научный специализированный журнал

Выпуск 7

Ирпень • УГФСУ • 2021

ISSN 2617-5932
УДК 330(05)

Основатель, издатель: Университет государственной фискальной службы Украины

Основан в 2017 году, правопреемник Научного вестника Национального университета государственной налоговой службы Украины (экономика, право)

Продолжаемое издание (выходит по мере накопления материала)

Языки издания: украинский, русский, английский

Свидетельство о Государственной регистрации печатного средства массовой информации Серия КВ 22277-12177 Р от 02.08.2016

Рекомендовано к печати решением Ученого совета Университета государственной фискальной службы Украины (протокол № 5 от 26.04.2021)

Журнал включен в Перечень научных специализированных изданий Украины (категория Б) в отрасли экономических наук приказом МОН Украины от 15.10.2019 № 1301

Редакционная коллегия: *О. А. Шевчук*, д.э.н., профессор (главн. ред.); *Н. П. Мацелюх*, д.э.н., профессор (зам. главн. ред.); *С. В. Онышко*, д.э.н., профессор (зам. главн. ред.); *Н. С. Дружинская*, к.э.н. (отв. секр.); *Е. В. Алейникова*, д.н. по гос. управл., профессор; *В. Л. Андрущенко*, д.э.н., профессор; *Я. В. Белинська*, д.э.н., профессор; *Е. И. Береславская*, д.э.н., профессор; *И. Н. Боярко*, д.э.н., профессор; *В. В. Гурочкина*, д.э.н., доцент; *Н. Г. Диденко*, д.н. по гос. управл., профессор; *К. В. Дубич*, д.н. по гос. управл., профессор; *С. А. Дяченко*, д.н. по гос. управл.; *В. Д. Зализко*, д.э.н., профессор; *В. Ю. Ильин*, д.э.н., профессор; *Л. Н. Карпенко*, д.э.н., профессор; *Е. Г. Карташов*, д.н. по гос. управл., доцент; *Ю. М. Коваленко*, д.э.н., профессор; *А. В. Кожина*, к.н. по гос. управл., доцент; *Т. А. Коляда*, к.э.н., с.н.с., доцент; *В. Н. Краевский*, д.э.н., профессор; *А. В. Лисовый*, д.э.н., профессор; *В. В. Мартыненко*, д.э.н., доцент; *В. Н. Мельник*, д.э.н., профессор; *А. А. Олешко*, д.э.н., профессор; *В. А. Осмятченко*, д.э.н., профессор; *Ю. В. Пасичник*, д.э.н., профессор; *П. В. Пашко*, д.э.н., профессор; *С. В. Петруха*, к.э.н., доцент; *В. В. Пылыпив*, д.э.н., профессор; *С. П. Риппа*, д.э.н., профессор; *Н. В. Стежко*, д.э.н., профессор; *А. А. Сунцова*, д.э.н., профессор; *Н. В. Ткаченко*, д.э.н., профессор; *Н. Н. Ткачева*, д.н. по гос. управл., профессор; *К. И. Швабий*, д.э.н., профессор; *Аміт Кумар*, доктор философии, MBA, M. Com, доцент; *Аннелена Лобб*, доктор философии, доцент; *Варадарадж Аравамудхан*, доктор философии, MBA, MPHIL, профессор; *Гечібая Бадрі*, д.э.н., профессор; *Гозора Владимир*, доктор философии, хабилитированный доктор, профессор, MBA; *Горал Юстина*, доктор философии, доцент; *Джвигол-Барош М.*, доктор философии, доцент; *Рафаэль Иризарри*, доктор наук, профессор; *Искандар Муда*, доктор философии, SE, M.Si, Ak, CA, CSRS, CPA; *Мискевич Радослав*, доктор философии, доцент; *Мохд Заини Абд Карим*, доктор философии, профессор; *Новак Дариуш*, хабилитированный доктор, профессор; *Сафван Аль Салим*, доктор философии, профессор; *Сипко Юрай*, доктор философии, профессор, MBA; *Натела Циклашвили*, д.э.н., профессор.

Экономический вестник. Серия: финансы, учет, налогообложение : научный специализированный журнал / редкол. : О. А. Шевчук (главн. ред.) и др. – Ирпень : Университет государственной фискальной службы Украины, 2021. – Выпуск 7. – 220 с.

Издание вмещает научные статьи, посвященные актуальным проблемам экономики.

Научный журнал основан с целью опубликования результатов научных исследований по вопросам теории и практики финансов, бухгалтерского учета, налогообложения и других направлений экономической науки.

Для научных работников, преподавателей, аспирантов, студентов и всех, кто интересуется научными исследованиями в сфере экономики.

Размещен на открытой информационной платформе OJS Университета государственной фискальной службы Украины.

Научным статьям, опубликованным в журнале, присваивается индекс DOI (Digital Object Identifier) – идентификатор цифрового объекта.

Журнал размещен в профильных международных наукометрических базах данных, репозитариях и поисковых системах: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), CiteFactor, J-Gate, EuroPub, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), НБУВ.

Редакция журнала ведет систематическую работу по включению научного издания в международные электронные библиотеки, каталоги и наукометрические базы данных с целью вхождения в мировое научное информационное пространство, повышения рейтинга журнала и индексов цитирования его авторов. Сейчас редколлегия проводит работу по вхождению журнала в Scopus и Web of Science.

Адрес редакции:
ул. Университетская, 31
г. Ирпень, Киевская обл., 08205, Украина
E-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

Во время ссылки на материалы научного журнала «Экономический вестник. Серия: финансы, учет, налогообложение» нужно использовать транслитерируемое название «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia» или «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation».

© Университет государственной фискальной службы Украины, 2021

UNIVERSITY OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

ECONOMIC HERALD

SERIES: FINANCE, ACCOUNTING, TAXATION

The Scientific Professional Journal

Issue 7

Irpin ● USFSU ● 2021

ISSN 2617-5932
UDC 330(05)

Founder, publisher and manufacturer: University of the State Fiscal Service of Ukraine
The scientifi c journal was founded in 2017. The journal is the successor of the journal Scientific Bulletin of the National University of State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)
Continued edition (released with the accumulation of material)
Language of publication: Ukrainian, Russian, English
The certificate of state registration of the print mass media: KB 22277-12177 P, 02.08.2016
Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the Academic Council of University of the SFS of Ukraine (Protocol № 5, 26.04.2021)
The journal is licensed as academic, professional journal (category B) in all economic sciences (Decree of Ministry of Education and Science of Ukraine: № 1301, issued 15.10.2019)

Editorial Board: *Oleg Shevchuk*, Doctor of Economics, Professor (Editor-in-chief); *Svitlana Onyshko*, Doctor of Economics, Professor (deputy Ed.); *Nataliia Matseliukh*, Doctor of Economics, Professor (deputy Ed.); *Nataliia Druzhynska*, Ph.D. in Economics (resp. secr.); *Olena Aleinikova*, Doctor of Science in Public Administration, Professor; *Volodymyr Andruschchenko*, Doctor of Economics, Professor; *Yanina Belinska*, Doctor of Economics, Professor; *Olena Bereslavska*, Doctor of Economics, Professor; *Iryna Boiarko*, Doctor of Economics, Associate Professor; *Viktoriya Hurochkina*, Doctor of Economics, Associate Professor; *Nina Didenko*, Doctor of Science in Public Administration, Professor; *Klavdia Dubych*, Doctor of Science in Public Administration, Professor; *Svitlana Diachenko*, Doctor of Science in Public Administration; *Vasily Zalizko*, Doctor of Economics, Professor; *Valerij Ilin*, Doctor of Economics, Professor; *Lidiia Karpenko*, Doctor of Economics, Professor; *Evgen Kartashov*, Doctor of Science in Public Administration, Associate Professor; *Yuliia Kovalenko*, Doctor of Economics, Professor; *Alla Kozhyna*, Candidate of Science in Public Administration, Associate Professor; *Tetiana Koliada*, Ph.D. in Economics, Associate Professor; *Volodymyr Kraevsky*, Doctor of Economics, Professor; Andrii Lisovyi, Doctor of Economics, Professor; Valentyna Martynenko, Doctor of Economics, Associate professor; *Viktor Melnyk*, Doctor of Economics, Professor; *Anna Oleshko*, Doctor of Economics, Professor; *Volodymyr Osmiatchenko*, Doctor of Economics, Professor; *Yurii Pasichnyk*, Doctor of Economics, Professor; *Pavlo Pashko*, Doctor of Economics, Professor; *Serhiy Petrukha*, Ph.D. in Economics, Associate Professor; *Vitalii Pylypiv*, Doctor of Economics, Professor; *Serhii Rippa*, Doctor of Economics, Professor; *Nadiia Stezhko*, Doctor of Economics, Professor; *Olesia Suntsova*, Doctor of Economics, Professor; *Nataliia Tkachenko*, Doctor of Economics, Professor; *Nataliia Tkachova*, Doctor of Science in Public Administration, Professor; *Kostiantyn Shvabii*, Doctor of Economics, Professor; Amit Kumar, PhD., MBA (Financnce), M.Com, Assistant Professor; Annelena Lobb, PhD, Associate Professor; *Badri Gechbaia*, Doctor of Economic, Professor; *Varadaraj Aravamudhan*, Ph.D, MBA, MPHIL, Professor; *Gozora Vladimir*, Dr.h.c. prof. mpx.h.c. prof. Ing. PhD., MBA; *Góral Justyna*, PhD, Assistant Professor; *Dźwigoł-Barosz Mariola*, Ph.D., Associate Professor; *Rafael Irizarry*, DrC, Professor of statistics; *Iskandar Muda*, Ph.D, SE, M.Si, Ak, CA, CSRS, CPA; *Miśkiewicz Radosław*, Ph.D., Associate Professor; *Mohd Zaini Abd Karim*, PhD, Professor; *Nowak Dariusz*, Dr hab., Professor UEP; *Safwan Al Salaimeh*, Phd, Professor; *Sipko Juraj*, Prof. Ing., PhD., MBA; *Tsiklashvili Natela*, Doctor of Economics, Professor.

Economic herald. Series: finance, accounting, taxation : the Scientific Professional Journal / Editorial Board : O. A. Shevchuk (Editor-in-chief) and others. – Irpin : University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2021. – Issue 7. – 220 p.

The publication contains scientific articles, devoted to actual problems of the economy.

The scientific journal was founded to publish the results of scientific research on the theory and practice of finance, accounting, taxation and other areas of economic science.

For researchers, lecturers, graduate students, students and everyone interested in research in the field of economics.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the University of the State Fiscal Service of Ukraine

DOI (digital object identifier) – the scientific articles are assigned digital object identifier.

The journal is published in international scientometric databases, repositories and search engines: Index Copernicus, Crossref, Google Scholar, International Institute of Organized Research (I2OR), International Scientific Indexing (ISI), Advanced Science Index (ASI), CiteFactor, J-Gate, EuroPub, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Vernadsky National Library of Ukraine.

The editorial board conducts systematic work on integration of the scientific publications in international electronic libraries, catalogs and scientometric databases in order to enter the world scientific information space, increase the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:
31, Universitetskaya str., Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08205
e-mail: ekonvisnik@nusta.edu.ua

During the reference to the materials of the scientific journal «Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation» you need to use the transliterated title «Ekonomichnyi Visnyk. Seriia: Finansy, Oblik, Opodatkuvannia».

© University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2021

ЗМІСТ

Вергелюк Ю. Ю. Гендерно-орієнтоване бюджетування
як складова у забезпеченні якості життя населення....11

Дяченко С. А. Розвиток міжбюджетних відносин у контексті
формування моделі фінансової децентралізації в Україні....20

Жеков І. І., Халецький А. В. Проблеми кадрового забезпечення медичної
сфери в умовах реформування системи охорони здоров'я в Україні....30

Калач Г. М., Онищук Н. В. Особливості логістичних процесів
підприємств електронної комерції....42

Краєвський В. М., Параниця Н. В., Петруха С. В. Методичні підходи
до аналізу макроекономічних показників зовнішньої торгівлі України....52

Кругляк В. В., Курілов Є. А. Основні положення моніторингу
контрольованих операцій як складової податкового контролю
за дотриманням правил трансфертного ціноутворення в Україні....61

Лазебник Л. Л., Соколова О. М. Інноваційні кластери як об'єкт
державної структурної політики України....74

Лісова Р. М. Індустрія 4.0 та цифрова готовність
українських промислових підприємств....86

Макурін А. А. Бухгалтерський облік зносу обладнання для майнингу....97

Михальченко І. Г. Економічні ефекти прямого іноземного
інвестування на ринки приймаючих країн....108

Піхоцька М. Р. Бюро економічної безпеки як новітній суб'єкт
державного фінансового контролю....117

Пузько С. Г. Інноваційні технології валідації ідеї
до виведення продукту на ринок....126

Сокур М. Б. Особливості та ключові ризики життєвого циклу
екоінновацій у стартап проєктах....140

Станков Г. Участь громадян у державному управлінні:
безперечні переваги та неминучі ризики....152

Сунцова О. О. Фінансові технології як складова цифрової економіки:
тенденції в реаліях пандемії COVID-19....161

Тимощ М. В. Оцінка структури доходів Державного бюджету України....176

Халецька А. А., Кравченко В. І. Окремі проблеми створення міцного іміджу
закладу охорони здоров'я в сучасній концепції публічного врядування....184

Швабій К. І., Новицька Н. В., Хлєбнікова І. І. Структура та
характерні риси нелегального ринку сигарет в Україні в контексті впливу
акцизного навантаження на тютюнові вироби....196

Шевченко Л. В. Нова публічна дипломатія в контексті публічного управління....209

СОДЕРЖАНИЕ

Вергелюк Ю. Ю. Гендерно-ориентированное бюджетирование как составляющая в обеспечении качества жизни населения....11

Дяченко С. А. Развитие межбюджетных отношений в контексте формирования модели финансовой децентрализации в Украине....20

Жеков И. И., Халецкий А. В. Проблемы кадрового обеспечения медицинской сферы в условиях реформирования системы здравоохранения в Украине....30

Калач А. Н., Онищук Н. В. Особенности логистических процессов компаний электронной коммерции....42

Краевский В. Н., Параница Н. В., Петруха С. В. Методические подходы к анализу макроэкономических показателей внешней торговли Украины....52

Кругляк В. В., Курилов Е. А. Основные положения мониторинга контролируемых операций как составляющей налогового контроля за соблюдением правил трансфертного ценообразования в Украине....61

Лазебник Л. Л., Соколова О. Н. Инновационные кластеры как объект государственной структурной политики Украины....74

Лисова Р. М. Индустрия 4.0 и цифровая готовность украинских промышленных предприятий....86

Макурин А. А. Бухгалтерский учет износа оборудования для майнинга....97

Михальченко И. Г. Экономические эффекты прямых иностранных инвестиций на рынках принимающих стран....108

Пихоцкая М. Р. Бюро экономической безопасности как новейший субъект государственного финансового контроля....117

Пузько С. Г. Инновационные технологии валидации идеи к выводу продукта на рынок....126

Сокур М. Б. Особенности и ключевые риски жизненного цикла экоинноваций в стартап проекты....140

Станков Г. Участие граждан в государственном управлении: бесспорные преимущества и неизбежные риски....152

Сунцова О. А. Финансовые технологии как составляющая цифровой экономики: тенденции в реалиях пандемии COVID-19....161

Тымощ М. В. Оценка структуры доходов Государственного бюджета Украины....176

Халецкая А. А., Кравченко В. И. Отдельные проблемы создания имиджа учреждения здравоохранения в современной концепции публичного управления....184

Швабий К. И., Новицкая Н. В., Хлебникова И. И. Структура и характерные особенности нелегального рынка сигарет в Украине в контексте влияния акцизной нагрузки на табачные изделия....196

Шевченко Л. В. Новая публичная дипломатии в контексте публичного управления....209

CONTENTS

Verhelyuk Yu. Yu. Gender-Oriented Budgeting as a Component in Ensuring the Quality of Population Life....11

Diachenko S. A. Interbudgetary Relations Development in the Context of Formation of Financial Decentralization Model in Ukraine....20

Zhekov I. I., Khaletskyy A. V. Problems of Staffing the Medical Sphere in the Context of Reforming the Healthcare System in Ukraine....30

Kalach H. M., Onyshchuk N. V. Features of Logistic Processes of E-Commerce Enterprises....42

Kraevsky V. M., Paranytsia N. V., Petrukha S. V. Methodical Approaches to the Analysis of Macroeconomic Indicators of Ukraine's Foreign Trade....52

Krugliak V. V., Kurilov Ye. A. Main Provisions of Controlled Operations Monitoring as an Integral Part of Tax Control for Compliance with Transfer Pricing Rules....61

Lazebnyk L. L., Sokolova O. M. Innovative Clusters as an Object of the State Structural Policy of Ukraine....74

Lisova R. M. Industry 4.0 and Digital Readiness of Ukrainian Industrial Enterprises....86

Makurin A. A. Accounting of Equipment Wear for Mining....97

Mykhalchenko I. G. Economic Effects of Foreign Direct Investment in Host-Country Markets....108

Pikhotska M. R. Bureau of Economic Security as the Newest Subject of State Financial Control....117

Puzko S. G. Innovative Technologies of Validation of the Idea of Bringing the Product to the Market....126

Sokur M. B. Features and Key Risks of Eco-Innovation Life Cycle in Startup Projects....140

Stankov G. Citizen Participation in Public Governance: Incontestable Advantages and Inevitable Risks....152

Suntsova O. O. Financial Technologies as a Component of the Digital Economy: Trends in the Realities of COVID-19 Pandemic....161

Tymots M. V. Structure Analysis of Ukraine's State Budget Revenue....176

Kravchenko V. I. Some Problems of Creating the Image of a Healthcare Institution in the Modern Concept of Public Governance....184

Shvabii K. I., Novytska N. V., Khliebnikova I. I. Structure and Characteristics of the Illegal Tobacco Market in Ukraine in the Context of the Influence of Excise Duty Burden on Tobacco Products....196

Shevchenko L. V. New Public Diplomacy in Context of Public Administration....209

УДК 336.1, 330.59
JEL J 16, I 31, H 61
DOI 10.33244/2617-5932.7.2021.10-19

Ю. Ю. Вергелюк,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України,
м. Ірпінь, Україна
e-mail: strchk81@gmail.com
ORCID ID 0000-0003-1773-6631

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Стаття присвячена питанням ролі гендерно-орієнтованого бюджетування як чинника підвищення якості життя населення. Розкрито значимість врахування гендерних аспектів у бюджетному процесі, що дозволить підвищити якість послуг для населення та сприятиме підвищенню рівня життя. У статті окреслено наявні підходи та показники, що використовуються для вимірювання якості життя населення. Відмічено, що новітні методики оцінки якості життя населення враховують гендерні аспекти. Виявлено відсутність концептуальної нормативної методики вимірювання якості життя населення в Україні, яка б враховувалась під час бюджетного планування. Відображені переваги, яких набуває бюджетування з урахуванням гендерних аспектів.

Ключові слова: *гендерна рівність, гендерно-орієнтоване бюджетування, рівень життя, якість життя.*

Ю. Ю. Вергелюк. Гендерно-ориентированное бюджетирование как составляющая в обеспечении качества жизни населения

Статья посвящена вопросам роли гендерно-ориентированного бюджетирования как фактора повышения качества жизни населения. Раскрыто значимость учета гендерных аспектов в бюджетном процессе, что позволит повысить качество услуг для населения и будет способствовать повышению уровня жизни. В статье обозначены имеющиеся подходы и показатели, используемые для измерения качества жизни населения. Отмечено, что новейшие методики оценки качества жизни населения учитывают гендерные аспекты. Выявлено отсутствие концептуальной нормативной методики измерения качества жизни населения в Украине, которая учитывалась бы при бюджетном планировании. Отражены преимущества, которые приобретает бюджетирование с учетом гендерных аспектов.

Ключевые слова: *гендерное равенство, гендерно-ориентированное бюджетирование, качество жизни, уровень жизни.*

© Вергелюк Ю. Ю., 2021

Метою дослідження є з'ясування ролі гендерно-орієнтованого бюджетування у забезпеченні якості життя населення.

Постановка проблеми. Зародження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні – перший крок до формування бюджетної політики, центром якої є людина з її потребами. Саме тому запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування сприяє забезпеченню високої якості життя населення. Адже від початкового етапу бюджетного процесу до етапу розробки пропозицій у центрі уваги перебувають потреби людини, а акцент робиться на зростанні якості послуг. Україна займає низькі позиції за показниками якості життя населення, про що свідчать міжнародні рейтинги. Саме тому дослідження усіх аспектів забезпечення зростання якості життя населення – важливе наукове та практичне завдання.

Звісно для забезпечення високої якості життя населення не достатньо лише врахування гендерного аспекту в бюджетуванні. Проте чимало законодавчо задекларованих державних функцій здатні задовольнити чи не половину потреб кожної людини. Україна, перебуваючи у транзитивному стані між кризою та посткризовим відновленням, стикається з безліччю економічних, політичних та соціальних проблем, без вирішення яких неможливе підвищення якості життя населення. Врахування гендерних аспектів у бюджетному процесі дозволить зробити перші кроки в більш раціональному розподілі обмежених фінансових ресурсів, що належать державі, та оптимізувати соціально-економічну складову.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення якості життя населення висвітлювались у працях багатьох дослідників. Світова наукова думка пропонує чимало методик визначення якості життя населення, а також факторів та умов його забезпечення. Найпопулярнішим індексом визначення якості життя населення, що враховує як об'єктивні, так і суб'єктивні показники, є індекс, розроблений 2005 року «Economist Intelligence Unit's quality-of-life index», авторами якого є фахівці аналітичної служби журналу «Economist Intelligence Unit» [18]. Вдосконалена система показників якості життя відображена у методиці «where-to-be-born» [17] («де народитися»), який, на відміну від попередньої методики, враховує гендерну рівність. Заслуговує на увагу сервіс Numbeo [15], що пропонує ранжування країн за рівнем якості життя та являє собою агрегований індексний показник, що допомагає визначити місце країни чи міста у територіальному рейтингу. Обрахунок індексу соціального здоров'я М. Л. Мірінгофа [13] враховує, крім фінансових параметрів, соціальні параметри життя населення, які відіграють важливу роль у забезпеченні комфортної життєдіяльності.

В Україні офіційного виміру рівня якості життя не запроваджено (крім методики Моніторингу регіонального людського розвитку України), проте існує ряд досліджень, що містять напрацювання та рекомендації щодо цього. У контексті цього дослідження особливо значимими є окремі публікації українських науковців. Зокрема, О. М. Гладуна [5], І. В. Гулакової, Е. М. Лібанової, Л. С. Лісогора. Проте відсутність єдиного концептуального підходу до оцінки якості життя, який би, крім інформативної складової, мав практичне застосування та враховувався під час реалізації економічної політики держави, зумовлюють необхідність наукових розробок у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проживаючи в межах окремої країни, соціальної групи чи в суспільстві загалом, кожна людина, виконуючи обов'язки, має певні права. Задоволення потреб людини лежить в основі забезпечення якісного життя. У межах

держави – задоволення багатьох потреб людини напряму залежить від того, наскільки держава ефективно виконує покладені на неї функції. Для виконання функцій держава розпоряджається певними інструментами, переважно фінансового характеру. Саме тому гендерний аспект ефективності виконання бюджетних програм і є основою забезпечення високої якості життя населення, що базується на наданні якісних послуг.

Для більш глибокого розуміння механізму взаємозв'язку між гендерним аспектом виконання бюджетних програм та забезпеченням якості життя населення необхідно дослідити сутність та критерії забезпечення якості життя населення. Адже досить часто, працюючи в площині цього наукового напряму, відсутнє чітке уніфіковане розуміння сутності «якість життя». Це поняття часто ототожнюється з можливостями розвитку, фінансовим становищем, рівнем доходів тощо. Особливо часто поняття якості життя населення вважається синонімічним рівню життя населення.

З урахуванням ціннісних настанов існуючі концептуальні підходи до оцінювання якості життя можна розділити на два основних напрями [1]:

– об'єктивні підходи дають змогу визначати якість соціального і фізичного (штучного і природного) навколишнього середовища, в якому люди намагаються реалізувати свої потреби;

– суб'єктивні підходи зосередилися на розгляді ціннісних установок. Елементами структури якості життя є самопочуття, задоволеність життям, щастя (чи комбінація цих елементів).

Сучасні міжнародні рейтинги, які визначають якість життя населення, ґрунтуючись на агрегованих індексах, як, наприклад, індекс якості життя Нумбео, враховують як суб'єктивні, так і об'єктивні фактори, які визначають якість життя населення. Станом на початок лютого 2021 року Україна перебуває на третьому місці з кінця серед країн Європи за цим показником. Гіршим у цьому рейтингу рівень життя населення виявися у Російській федерації та Білорусі. У таблиці 1 наведено перелік індексів, які беруться до уваги під час обрахунку, а також значення кожного з них та оцінка.

Таблиця 1

Якість життя населення в Україні за рейтингом Нумбео

Індекси, що беруться до уваги	Значення	Оцінка
Індекс купівельної спроможності	29,47	Досить низький
Індекс безпеки	51,92	Помірний
Індекс охорони здоров'я	53,51	Помірний
Індекс клімату	70,77	Високий
Індекс вартості життя	29,24	Досить низький
Відношення цін на нерухомість до доходів	10,69	Помірний
Індекс часу руху транспорту	37,94	Помірний
Індекс забрудненості середовища	64,08	Високий
Індекс якості життя	107,43	Помірний

Джерело: побудовано автором за [14].

Підкреслимо, що не всі аспекти якості життя населення задовольняються саме через виконання бюджетів. Особливо це стосується суб'єктивного підходу. Адже саме суб'єктивні прояви об'єктивних потреб відображаються в кожній людині по-своєму. Так, відомий дослідник якості життя населення найбільших міст США Лю-Бень-Цзе зазначав ще 1976 р., що «жодна людина не може точно пояснити іншій, що таке якість життя» [11].

У світі навіть сформулювалась Концепція якості життя, що бере свій початок із 1972 року у Німеччині. У програмі соціально-демократичної партії Німеччини зазначалося: «більше» продукції, прибутку, споживання не означає автоматично «більше» злагоди, щастя і можливостей розкриття потенціалу окремих людей. Якість життя населення – це більше за найвищий стандарт життя. Якість життя передбачає свободу, зокрема свободу від страху. Вона стає шансом до самовизначення і саморозвитку, взаєморозуміння і взаємної відповідальності, повного використання власних сил у роботі, грі і спільному житті, приналежності до природи, культурних цінностей, шансом залишитися здоровими. Якість життя населення означає збагачення нашого життя за рамками матеріального споживання...» [12].

У загальному вигляді можна стверджувати, що якість життя – це оцінка певного набору умов та характеристик життя людини, а також ступінь задоволеності людини цими умовами та характеристиками.

Що ж до критеріїв, якими можна визначити якість життя населення (у нашому випадку населення певної країни), то генезис їх відрізнявся ще й в останніх наукових дослідженнях. Так, зазначимо, що за базу визначення якості життя населення міжнародними організаціями до уваги приймалися [10]: питомий ВВП та величина питомих доходів (60-ті роки XX ст.); система соціальних показників у доповнення універсальних, що враховують об'єктивні умови життя суспільствам (60-ті роки XX ст.); концепція базових потреб (70-ті роки XX ст.); комплексний індекс соціального розвитку, який включає 16 найважливіших соціальних, економічних та політичних факторів (70-ті роки XX ст.); індекс фізичної якості життя (80-ті роки XX ст.); індекс людського розвитку (ІЛР) (90-ті роки XX ст.).

І завершальним напрямом в оцінці рівня якості життя населення лише нещодавно почали використовувати порівняння з аналогічними показниками інших країн, соціальних угрупувань тощо. Варто зазначити, що категорія «якість життя населення» є багатоаспектною, адже людина як соціальна істота виконує декілька соціальних ролей. У таблиці 2 наведено складові елементи якості життя.

Проте, безперечно, всі елементи цієї системи перебувають у цілісній взаємодії і є взаємозалежними. Деякі взаємозв'язки відображають ієрархічну взаємозалежність, інколи взаємозалежність є хаотичною та індивідуальною. Визначити однозначно критерії та характеристики якості життя населення досить складно.

Таблиця 2

Підсистеми якості життя населення

Якість життя населення			
Якість громадського життя	Якість трудового життя	Якість сімейного життя	Якість особистого життя

Джерело: складено автором.

Здійснивши огляд основних систем оцінки якості життя, що існують у різних країнах чи використовуються різними міжнародними організаціями, можна стверджувати, що вони є комплексними і трактують якість життя як широке та багатогранне поняття, що враховує і філософські, і психологічні аспекти його сприйняття. Актуальність таких методик є беззаперечною. Проте в контексті визначення впливу гендерного аспекту бюджетування на якість життя в полі зору дослідження повинні перебувати прості кількісні індикатори, що можна вивчити, спираючись на статистику. Саме тому до критеріїв якості життя відносимо: доходи населення; якість харчування; якість та комфорт житла; якість та кількість одягу; якість та доступність послуг охорони здоров'я; якість соціальних послуг; якість культури; якість сфери обслуговування; стан довкілля; демографічні показники; рівень безпеки.

Заслуговує на увагу вітчизняна методика визначення якості життя населення, яка заснована на офіційній статистичній базі методик і є затверджена Президією НАН України у 2001 р. трирівнева методика вимірювання людського розвитку для регіонів України, яка була укладена фахівцями Ради з вивчення продуктивних сил (РВПС) України НАНУ на чолі з Е. М. Лібановою. Показники, що передбачені цією методикою [4]: демографічна ситуація, яка є індикатором людського розвитку загалом; ситуація на ринку праці, де забезпечується матеріальний добробут населення, можливість розвитку соціальної та виробничої інфраструктури тощо; матеріальний добробут населення; умови проживання населення; стан здоров'я населення й охорони здоров'я; освіта; соціальне середовище (включаючи, зокрема, показники, які характеризують криміногенну ситуацію в регіоні); екологічна ситуація; фінансування людського розвитку.

Не всі з перерахованих показників перебувають у площинні результативності виконання бюджетних програм. Підґрунтям можливостей врахування гендерного аспекту в бюджетному процесі певної країни є нормативно-правове закріплення цих аспектів. Це регламентує можливості впроваджувати гендерний підхід у бюджетний процес. Чималу роль у забезпеченні якості життя населення відіграє (може відігравати) гендерно-орієнтоване бюджетування. Завдяки присутності гендерного елементу під час складання та виконання бюджету можна якісно надавати послуги населенню, що й лежить в основі забезпечення високої якості життя населення. Адже результатом гендерного бюджетного аналізу є рекомендації щодо вдосконалення програм, які фінансуються з бюджету, а також бюджетної та галузевих політик, з метою поліпшення їх відповідності реальним потребам різних статей і соціальних груп [3]. У кінцевому підсумку це матиме позитивний вплив на якість життя населення.

Забезпечення гендерних прав в Україні перебуває на етапі зародження, адже проєкт «Гендерне бюджетування в Україні» розвивається відносно недовго – 7 років. За сприяння цього проєкту проведено гендерний аналіз кількох бюджетних програм, що дозволяє стверджувати про їх гендерну чутливість.

Забезпечення якості життя населення та гендерне бюджетування повинні перебувати у взаємозв'язку та бути нормативно закріплено. Дотепер оцінюванню якості життя в Україні не приділялося належної уваги. Однак включення до порядку денного роботи центральних органів виконавчої влади проблематики якості життя, створення Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 р. № 1393) [8] свідчить про посилення уваги держави до питань забезпечення належної якості життя людини та реалізації конституційних прав громадян.

Саме діяльність Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини повинна враховувати та підтримувати розвиток гендерного підходу у бюджетуванні.

Натомість основний нормативний акт, що має об'єднувати та синхронізувати бюджетне виконання із забезпеченням якості життя населення, а саме Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [6] не містить заданих критеріїв та можливостей їх впровадження. Цей нормативно-правовий акт забезпечує реалізацію бюджетного процесу з огляду на можливості, а не на певні складові якості життя, які потрібно виконати. Саме тут визначаються соціальні норми та нормативи, гарантії і соціальне забезпечення. В Україні досі використовується прожитковий мінімум для розрахунку основних соціальних стандартів [19]. Проте на практиці розрахований та взятий до уваги прожитковий мінімум не забезпечує якісного задоволення потреб населення.

В основі лежать не потреби населення, а саме можливості окремого бюджету, що унеможливлює забезпечення якості надання послуг. При цьому визначений розмір прожиткового мінімуму не відповідає реаліям, що ще більше ускладнює ситуацію.

Основними принципами гендерно-орієнтованого бюджетування є [16]: розуміння гендеру – знання того, як гендер та гендерні відносини побудовано у суспільстві та як їх оцінює уряд; політична воля (прихильність), що продемонстрована політичними лідерами, – встановлення бачення та забезпечення роботи з гендерної рівності на довгострокову перспективу; встановлення нових вимог до системи збору статистичних даних – суттєві недоліки щодо збору даних перешкоджають проведенню гендерно-чутливого аналізу; прозорість, партнерство і співробітництво між фахівцями з бюджетування та експертами в галузі гендерної рівності, а також участь зацікавлених сторін поза урядом (громадянського суспільства та зовнішніх експертів) на всіх етапах діяльності. Їх варто впроваджувати в бюджетний процес для забезпечення врахування гендерного аспекту.

З прогресивним розвитком будь-якого сучасного цивілізованого суспільства гендерні питання стають усе більш актуальними. Україна взяла на себе зобов'язання щодо досягнення основних цілей сталого розвитку, одна з них – досягнення рівності між чоловіками та жінками у всіх сферах життєдіяльності. З цією метою було прийнято Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» [6]. Варто зазначити, що для ефективного функціонування гендерно-орієнтованої бюджетної системи необхідна розробка та впровадження спеціальних нормативно правових актів. Забезпечення гендерної рівності у бюджетному аспекті можливе за реалізації гендерної пріоритизації. Експертами Міжнародного центру перспективних досліджень це визначення розглядається як (ре)організація, вдосконалення, формування та оцінювання політичних процесів у такий спосіб, щоб учасники та учасниці процесу прийняття політичних рішень використовували гендерний підхід в усіх галузях політики і на всіх етапах [9].

Висновки. Отже, дослідження доводить важливість ролі гендерного бюджетування у забезпеченні якості життя населення. Гендерно-орієнтоване бюджетування є різновидом бюджетування, що орієнтоване на результат, адже враховує реальні потреби людини під час реалізації бюджетного процесу. За допомогою інструментів гендерного аналізу, що використовуються в бюджетному процесі, можна визначити гендерно чутливі складові, які в подальшому знаходять своє відображення в бюджетних програмах.

Огляд наявних методик оцінки якості життя населення підтверджує присутність в окремих із них гендерної складової, що доводить авторську позицію необхідності

врахування гендерних складових під час розробки та виконання бюджетів. Пропонується використання гендерно-орієнтованого бюджетування, що дасть змогу враховувати реальні потреби населення, а не можливості окремого бюджету. Переваги, яких набуває бюджетування з урахуванням гендерних аспектів, містять своє відображення у показниках якості життя населення. Подальші наукові пошуки полягають у кількісному вимірі складових якості життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вимірювання якості життя в Україні: аналітична доповідь / Лібанова Е. М., Гладун О. М., Лісогор Л. С. та ін. К., 2013. 48 с.

2. Вергелюк Ю. Ю., Ганцяк М. О. Варіативність «ефекту витіснення» на ринку Державного боргу України. Gesellschaftsrechtliche transformationen von wirtschaftlichen systemen in den zeiten der neo-industrialisierung : collective monograph; herausgegeben vom Pasichnyk Yu. Nuremberg, Germany Verlag SWG imex GimbH, 2020. P. 46–54.

3. Клацер Е., Іваніна Т. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності: посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування / за ред. О. Кисельва, М. Босніч, О. Давліканова. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf

4. Лібанова Е. М., Власенко Н. С., Власюк О. С. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан. К.: ПРООН, 2002. 124 с.

5. Населення України. Демографічний вимір якості життя: кол. моногр. / за ред. О. М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи. Київ, 2019. 396 с.

6. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № 2017-III. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14

7. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2866-15

8. Про створення Координаційної ради з питань якості і безпеки життя людини: Постанова КМУ від 26.12.2011 № 1393. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1393-2011-%D0%BF

9. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/les/gender_block_20150518_interactive_stronger_together.pdf

10. Якість життя населення регіону: аналіз, прогнозування, соціальна політика: монографія / за ред. В. Г. Никифоренка; МОН МС України, Одеський нац. економічний унів-тет. Одеса, 2012. 316 с.

11. Lui-Ben-Chien. Quality of Life Indicators in U.S. metropolian areas. N.Y. 1976. P. 39.

12. Noll H. H. Konzepte der Wohlfahrtsen twicklung: Lebensqualität und «neue" Wohlfahrtskonzepte. *Arbeitspapier*. Berlin, 2000. P. 500–505.

13. Porter E., Marc L. Miringoff. Measurer of Social Health. *The New York Times*. 06.03.2004. URL: https://www.nytimes.com/2004/03/06/nyregion/marc-l-mir-ingoff-58-dies-measurer-of-social-health.htm

14. Quality of Life in Ukraine. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/country_result.jsp?country=Ukraine

15. Quality of Life. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/

16. Sheila Quinn. Gender Budgeting: practical implementation. Directorate General of Human Rightsand Legal AffairsCouncil of Europe. 2009. URL: https://rm.coe.int/168059 9885

17. The Economist Intelligence Unit's where-to-be-born index. The Economist. URL: https://www.revolvy.com/page/Where%252Dto%252Dbe%252Dborn-Index

18. The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index. The World in 2005. The Economist. URL: https://www.economist.com/media/pdf/QUALITY_OF_LIFE.pdf

19. Korneev Vladimir, Verheliuk Yuliia, Koverninska Yuliia, and Kononets Alexey (2019). Bank crediting to the sector of non-financial corporations in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 14(3). 64–75. doi:10.21511/bbs.14(3).2019.06

REFERENCES

1. Libanova, E. M., Hladun, O. M., Lisohor, L. S. (2013). *Vymiriuvannia iakosti zhyttia v Ukraini* [Measuring the quality of life in Ukraine]. Kyiv.

2. Verheliuk, Yu. Yu., Hantsiak, M. O. (2019). *Variatyvnist «efektu vytisnennia» na rynku Derzhavnoho borhu Ukrainy* [Variability of the «crowding-out effect" in the ukrainian public debt market], Gesellschaftsrechtliche transformationen von wirtschaftlichen systemen in den zeiten der neo-industrialisierung (P. 46–54); herausgegeben vom Pasichnyk Yu. Nuremberg, Germany.

3. Klatser, E., Ivanina, T. (2017). Henderno-oriientovane biudzhetuvannia: analiz prohram, iaki finansuiutsia z biudzhetu, z pozytsii hendernoi rivnosti [*Gender-oriented budgeting: an analysis of budget-funded programs from a gender equality perspective*] (ed. by O. Kyselva, M. Bosnich, O. Davlikanova). URL: http://www.un.org.ua/images/documents/4463/UA%20 manual%20GRB%20Analysis_PRINT.pdf

4. Libanova, E. M., Vlasenko, N. S., Vlasiuk, O. S. (2002). *Liudskyj rozvytok rehioniv Ukrainy: metodyka otsinky ta suchasnyj stan* [Human development of the regions of Ukraine: assessment methods and current state]. Kyiv: PROON.

5. Hladun, O. M. (Ed.). (2019). *Naselennia Ukrainy. Demohrafichnyj vymir iakosti zhyttia* [The population of Ukraine. Demographic dimension of quality of life]. Kyiv: In-t demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy.

6. Verkhovna Rada Ukrainy. (05.10.2000). *Pro derzhavni sotsial'ni standarty ta derzhavni sotsial'ni harantii* [About state social standards and state social guarantees: Law of Ukraine]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14

7. Verkhovna Rada Ukrainy. (08.09.2005). *Pro zabezpechennia rivnykh prav i mozhlyvostej zhinok i cholovikiv* [About ensuring equal rights and opportunities for women and men: Law of Ukraine]. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2866-15

8. Kabinet Ministriv Ukrainy. (26.12.2011). *Pro stvorennia Koordynatsijnoi rady z pytan iakosti i bezpeky zhyttia liudy* [About creation of Coordinating council concerning quality and safety of human life: Decree]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1393-2011-%D0%BF

9. Henderna polityka Yevropejs'koho Soiuzu: zahalni pryntsypy ta najkraschi praktyky [European Union gender policy: general principles and best practices]. URL: http://icps.com.ua/ assets/uploads/les/gender_block_20150518_interactive_stronger_together.pdf

10. Nykyforenko, V. H. (Ed.). (2012). *Yakist zhyttia naselennia rehionu: analiz, prohnozuvannia, sotsialna polityka* [Quality of life of the region's population: analysis, forecasting, social policy]. Odesa: Odeskyj nats. ekonomichnyj univ-tet.

11. Lui-Ben-Chien. (1976). Quality of Life Indicators in U.S. metropolian areas. N.Y., USA.

12. Noll, H. H. (2000). Konzepte der Wohlfahrtsen twicklung: Lebensqualität und «neue" Wohlfahrtskonzepte. *Arbeitspapier*. Berlin, Germany.

13. Porter, E. Marc, L. (2004). Miringoff. Measurer of Social Health. *The New York Times*. URL: https://www.nytimes.com/2004/03/06/nyregion/marc-l-mir-ingoff-58-dies-measurer-of-social-health.htm

14. Quality of Life in Ukraine. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/country_result.jsp?country=Ukraine

15. Quality of Life. Numbeo. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/

16. Sheila Quinn. (2009). Gender Budgeting: practical implementation. Directorate General of Human Rightsand Legal AffairsCouncil of Europe. URL: https://rm.coe.int/1680599885

17. The Economist Intelligence Unit's where-to-be-born index. The Economist. URL: https://www.revolvy.com/page/Where%252Dto%252Dbe%252Dborn-Index

18. The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index. The World in 2005. The Economist. URL: https://www.economist.com/media/pdf/QUALITY_OF_LIFE.pdf

19. Korneev, V., Verheliuk Yu., Koverninska Yu., Kononets A. (2019). Bank crediting to the sector of non-financial corporations in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 14(3). 64–75. doi:10.21511/bbs.14(3).2019.06.

Yuliya Yu. Verhelyuk, PhD in Economics, Associate Professor, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Gender-Oriented Budgeting as a Component in Ensuring the Quality of Population Life

The article is devoted to the role of gender-oriented budgeting as a factor of the quality of life improvement. It substantiates the relationship between the indicators of people's quality of life and the presence of gender component in the budgeting process. The importance of gender component implementation into the budgeting process is revealed, which will improve the quality of services for people and lead to the general improvement of living standards.

The purpose of the article is to clarify the role of the gender-based budgeting in ensuring the quality of people's life.

The following research methods were used during the study: systematization, generalization, induction, deduction, scientific abstraction, analogy, analysis.

The article contains an overview of methods for measuring people's quality of life that are used worldwide, as well as an existing measurement approaches in Ukraine. An overview of indicators that serve for quality of life measurement are performed. Also we defined and calculated the parameters of quality of life in Ukraine according to the Numbeo method. It is noted that the latest methods of people's quality of life calculation take into account gender aspects.

In the article we defended the position on the predominance of the material component (objective) in ensuring people's quality of life in comparison with the moral (subjective) one. At the same time, it is noted that a number of indicators of quality of life depend on the level of the budget process organization and the effectiveness of its implementation. In this regard, we propose the use of gender-oriented budgeting, which will allow to take into account people's

real needs, rather than the capabilities of each separate budget. It is determined that the basic principles of budgeting in Ukraine intersect with the principles of gender-oriented budgeting and should be widely implemented in the budgeting process.

We defined the lack of conceptual normative methodology on measurement of people's quality of life in Ukraine, which would be used during budget planning. In order to ensure the effectiveness of the gender-oriented budget system, it is necessary to develop and implement special legal acts. Ensuring gender equality in the budget aspect is only possible in case of gender prioritization implementation. Also we underlined the advantages of budgeting after implementation of gender component.

Key words: *quality of life, standard of living, gender equality, gender-oriented budgeting.*

Стаття надійшла до редколегії 9 лютого 2021 року